

ЕКОНОМІКА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА І АПК

УДК 332:33:631, 67

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА АВТОНОМНОЇ РЕСПУБЛІКИ КРИМ

В.В.МИРОНОВ – аспірант, Херсонський ДАУ

Сучасні масштаби функціонування економіки України і передбачувані темпи розвитку продуктивних сил на 1998-2005 рр. нерозривно пов'язані з раціональним використанням природних ресурсів та збереженням навколишнього середовища.

У зв'язку з цим зростають роль і значення моделей функціонування територіальних систем, формування яких дає змогу задовольняти місцеві потреби різних соціальних груп суспільства.

До такої системи належить Автономна Республіка Крим із загальною земельною площею на 1 січня 1997р. 2608, 1 тис. га (4,3% загальної площі земель України), населенням 2079 тис. чол. ((4,3% загальної чисельності населення України). Крим має унікальні особливості, ефективне використання яких повинно стати однією з основних складових державної програми соціально-економічного розвитку на 1998-2005 роки.

Аналіз економіки Автономної Республіки Крим свідчить, що нині основною її особливістю є глибока деформація структури народного господарства. Вона проявляється в нерівномірному розвитку окремих секторів економіки та її галузей, у різних перепадах рівня техніко-технологічної оснащеності багатьох галузей. У цьому відношенні досить показовим є сучасний стан агропромислового комплексу. Середньорічне виробництво валової продукції сільськогосподарства у всіх категоріях господарств у 1998 році у порівнянні з 1990 роком зменшилось на 63,5%.

У рослинництві за аналізований період обсяги виробництва зерна зменшились на 51,5%, соняшнику – на 7,5, овочів – на 84,6%. Поголів'я великої рогатої худоби на 1 січня 1999 року порівняно з таким же періодом 1991р. скоротилося на 70,6%, в тому числі корів – на 61,9, свиней – на 69,6, овець – на 86,6%.

Скорочення поголів'я великої рогатої худоби і птиці, різке зниження їх продуктивності призвели до зменшення виробництва м'яса на 88,5%, молока – на 79,7, яєць – на 84,9%.

У 1998 році в % до 1990 року споживання основних продуктів харчування на душу населення значно знизилось і склало: м'яса – 44,0, молока – 45,9, яєць – 44,8, овочів і баштанних культур – 65,6, цукора – 52,8% (табл.1)

Агропромисловий комплекс не в змозі забезпечити місцеве населення і тих, хто приїжджає на відпочинок і лікування, продуктами харчування, переробну промисловість-сировиною, поставки на експорт традиційної для Криму продукції.

Таблиця 1 – Динаміка споживання основних продуктів харчування в Автономній Республіці Крим (на душу населення), кг

Показники	Роки						1998 р. В% до 1990 р.
	1990	1994	1995	1996	1997	1998	
М'ясо всіх видів	63,8	39,9	36,3	35,4	31,0	28,1	44,0
Молоко	330,3	174,3	172,1	166,2	145,2	151,7	45,9
Яйця, шт	279	179	164	157	124	125	44,8
Картопля	92,4	81,2	82,1	72,3	71,0	83,6	90,5
Овочі і баштанні культури	111,2	70,0	77,2	65,6	66,9	72,9	65,6
Цукор	52,2	27,4	26,5	28,5	27,1	27,6	52,8
Хлібопродукти	127,4	114,0	113,8	113,3	116,2	119,6	93,8

Стан, що склався, призвів до зниження основних макро- і мікроелементів у раціоні харчування на душу населення за добу: по калорійності – з 3597 ккал в 1990 р. До 2640 в 19978 р. (73,4%), протеїну – з 105,3 г до 79,1 (75,1%), жиру – з 124 г до 76,6 (61,8%), кальцію – з 1362 мг до 959 (70,4%).

Таким чином, важливою умовою підвищення ефективності зайнятості населення, поліпшення його добробуту, зміцнення економіки автономної Республіки Крим є перехід до стадії зростання. У зв'язку з цим актуальними є розробка і реалізація нової концепції політики стабілізації розвитку агропродовольчого комплексу, основною метою якої є призупинення спаду виробництва, створення умов для економічного пожвавлення, забезпечення необхідної рівноваги між вимогами продовження реформ і соціального захисту населення Автономної Республіки Крим.

Як підтверджують результати аналізу соціально-економічного потенціалу Автономної Республіки Крим та причин кризового стану необхідно обґрунтувати довгострокову програму соціально-економічного розвитку і структурної перебудови функціонування всіх підсистем галузі на принципах ринкової економіки. До них належать:

1. Створення соціально-орієнтованої економіки, що ґрунтується на формуванні збалансованої її структури, яка забезпечує раціональне використання природних і трудових ресурсів, активну мотивацію до праці та підприємницьку діяльність в усіх сферах виробництва;

2. Системна (комплексна) реалізація реструктуризаційних змін у всіх сферах діяльності;

3. Розробка механізмів управління капіталомістким і довготривалими процесами, що функціонують у внутрішньому і зовнішньому середовищах. До них насамперед належить функціонування агропродовольчого комплексу регіону в оптимальній взаємодії з місцевими ресурсами Автономної Республіки Крим.

У зв'язку з цим основним завданням програми розвитку АПК повинне бути забезпечення таких обсягів виробництва, овочів, м'яса, молока та інших сільськогосподарських продуктів до рівнів, які максимально задовольнили б потреби місцевого населення і туристів, скоротивши до мінімуму завезення цих продуктів з інших регіонів України і зарубіжних країн.

Для вирішення даного стратегічного завдання на першому етапі (до 2005р.) необхідно збільшити обсяг валової продукції сільськогосподарства у 1,7 рази, в тому числі зернових – у 1,3 рази, овочів – у 2,1, плодів і ягід – у 4,6, винограду – у 2,6 рази.

У тваринництві для забезпечення тільки місцевого населення м'ясом за науково-обґрунтованими нормами споживання необхідно щорічно його виробляти не менше 193 тис. т (в 1998р. було вироблено 65, 7 тис. т, або 34% від потреби), молока відповідно – 954, 7 і 437,3 (45,8%), яєць – 822,2 і 337,7 млн. шт (38,1%).

Однією з головних умов економічного поживлення в 1998-2005 рр. є подолання кризи інвестицій. Необхідно підвищити роль держави в активізації інвестиційної діяльності, зосередивши державне регулювання на таких завданнях: відбір пріоритетів структурно-інвестиційної політики щодо ефективності вкладень, розвитку інституту державної політики щодо фінансування інвестиційних проектів, стимулювання припливу іноземних інвестицій у пріоритетні з точки зору держави довгострокової програми розвитку регіону.

На сучасному етапі впровадити державне регулювання агропромислового комплексу по таких найважливіших напрямках: формування і функціонування ринків сільськогосподарської продукції, сировини і продовольства; захист інтересів вітчизняних товаровиробників при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності; розвиток соціальної інфраструктури і підвищення зайнятості в галузях АПК.

Здійснення зазначених завдань потребує розробки наукового забезпечення аграрної реформи для умов Криму і регіональної моделі розвитку економіки автономної.

Враховуючи особливості природно-кліматичних умов, ресурсного і виробничого потенціалів, спеціалізацію регіону, його місце в загальнодержавному поділі праці (курортно-місцева галузь повинна стати пріоритетною не тільки для Криму, а й для всієї України) можна виділити основні пріоритети на середньострокову місцево-туристичної індустрії Автономної Республіки Крим та підвищення ефективності функціонування агропромислового комплексу.

В зв'язку з цим гостро стоїть питання раціонального, найбільш ефективнішою використання інвестицій, фінансових засобів місцевого і державного бюджетів, утворення умов і законодавчої бази для широкого залучення іноземних інвестицій, їх мотивації в стабілізації та швидкому розвитку АПК Криму. Такі міри забезпечать найбільш ефективне використання зрошуваних і богарних земель, енергозберігаючих технологій. Матеріально-технічної бази сільськогосподарських підприємств різних форм власності.

При цьому забезпечення паритету цін на сільськогосподарську продукцію та продукцію промисловості, включаючи сільськогосподарські машини, обладнання, паливно-мастильні матеріали, добрива та інше визиває необхідність суттєвої державної підтримки сільськогосподарського виробника.

Тільки лише при такій постановці питання та його рішення можна прогнозувати підвищення врожайності сільськогосподарських культур, утворення міцної кормової бази для тваринництва, збільшення поголів'я худоби, свиней, птиці, їх продуктивності і в кінцевому підсумку значне підвищення валового виробництва зерна. Овочів, м'яса, молока, яєць та іншої сільськогосподарської продукції в період до 2005 року, що в повній мірі позитивно скажеться на розвитку економіки всієї України.